

MEZOPOTAMYA ENERJİ FORUMU'NUN ARDINDAN

Üretim zengini, tüketim yoksunu

Yrd. Doç. Dr. Bilal GÜMÜŞ

Mezopotamya Enerji Forumu Yür. Kur. Bşk.

Tarih boyunca kadim halkların, medeniyetlerin beşiği Mezopotamya'da günümüzün en önemli konularından biri olan enerji, Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Diyarbakır Şubesi'nin 21-22 Ekim 2011 tarihlerinde düzenlediği Mezopotamya Enerji Forumu ile Diyarbakır'da tekrar ele alındı.

Mezopotamya Enerji Forumu, enerji üretimi ve sorunlar üzerine kısa film gösterisi ile açıldı. Açılış töreninde sırasıyla; EMO Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu Başkanı **İdris Ekmen**, EMO Yönetim Kurulu Başkanı **Cengiz Göltaş**, TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi **Hüseyin Yeşil**, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı **Osman Baydemir**, Diyarbakır Milletvekili **Galip Ensarioğlu** birer konuşma yaptılar.

EMO Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu Başkanı İdris Ekmen açılış konuşmasında, enerjinin insan yaşamının sürdürülebilirliği için önemli bir ihtiyaç olduğunu kaydederken, emperyalist güç odaklarının enerji kaynaklarına hakim olmak için dünyayı ve özellikle Ortadoğu'yu savaşlar yolu ile yeniden dizayn etmeye çalıştığını anlattı. Dünyayı savaşlara ve çevresel felaketlere götüren enerji üretim modellerinin terk edilmesi gerektiğini vurgulayan Ekmen, "Ülkemizde yapımı planlanan nükleer santrallerden, Çernobil ve Fukuşima gibi yüzlerce örnekten ders çıkararak vazgeçilmesi gerekmektedir. Bütün tepkilere rağmen ısrarlı bir şekilde yapılıp çalışılan İlısu Barajı'ndan ve Munzur'daki barajlardan, suyun ticarileşmesi mantığıyla yapılan HES projelerinden vazgeçilmesi gerekir" diye konuştu.

Mezopotamya Enerji Forumu için Diyarbakır'da 600 kişi üzerinde uygulanan anket çalışmasının sonuçları açılış bildirisi olarak sunuldu. Yrd. Doç. Dr. Bilal Gümüş tarafından sunulan "Diyarbakır İli Elektrik Enerjisi Sorunları ve Halkın Elektrik

Enerjisi Kullanımı Alışkanlıklarının Tespiti Anket Çalışmasının Sonuçları" başlıklı bildiri ile halkın enerji sorunlarına bakış açısı ve enerji tüketim alışkanlıklarına ilişkin önemli veriler sunuldu. Anket sonuçlarının biri de nükleer enerji konusunda olmuştur. Anket sonucunda halkın yüzde 35'e yakın kesiminin nükleer enerji ile elektrik üretimine karşı olduğu, yüzde 18'ine yakın kısmının ise nükleer enerji ile elektrik üretimine sıcak baktığı görülürken; yüzde 10'luk kesimin kararsız olduğu ve yüzde 37'lik kısmının ise fikrinin olmadığı ortaya çıktı. Bu sonuçlardan halkın özellikle nükleer enerji gibi konularda bilgilendirilmesi gerektiği saptaması yapıldı. Karar vericilerin enerji politikalarını halkın fikirlerini göz önüne alarak hazırlayıp uygulamalarının önemi de bir kez daha vurgulandı.

Forum kapsamında "Bölgenin Enerji Potansiyeli ve Bölgede Enerjiye Ulaşım", "Bölgenin Elektrik Altyapısı, İşletme ve Tüketici Sorunları", "Ülke Enerji Politikaları", "Mezopotamya'da Su ve Enerji Savaşları" başlıklı oturumlar gerçekleştirildi. Bu oturumlar kapsamında Mezopotamya Enerji Forumu ile öne çıkan görüşler şöyle özetlenebilir:

Üretimde zengin tüketimde fakir

1. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin genel enerji yapısına bakıldığında, bölgenin büyük bölümünün enerji üretimi açısından önemli yenilenebilir enerji kaynaklarına sahip olduğu görülmektedir. Bölge, ülkenin hidroelektrik enerji üretiminin yüzde 39.84'ünü, petrol kaynaklarının yüzde 95'ini üretmektedir. Değerlendirilebilir önemli miktarda jeotermal, linyit ve asfaltit kaynaklarının yanında

güneş ve rüzgar enerjisi potansiyeli de düşünüldüğünde, enerji ve su kaynakları açısından bölgenin oldukça zengin bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir. Buna rağmen, elektrik enerjisi kullanımında tüketiciler açısından, Türkiye'nin en ciddi problemlerinin yaşandığı bölge olması özelliğini taşımaktadır. Bölge, bu kaynakların kullanılması suretiyle yaratılan ulusal katma değerden de eşitsiz pay almaktadır.

2. Bölgede bulunan bütün iller sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasında Türkiye ortalamasının altında bulunmakta olup, bölgede Türkiye ortalamasının çok üzerinde bir yoksullukla karşı karşıya olduğumuz bir gerçektir. Türkiye'nin sanayide ve meskenlerde elektrik fiyatları açısından dünyanın en pahalı elektrik satan ülkelerinden biri olduğu dikkate alınırsa, aylık 230 kilovat saat (kWh) ortalama bir tüketim için kesilen elektrik faturalarının bölgedeki halkın geliri içinde çok yüksek oranda bir gider payına sahip olacağı dikkate alınmalıdır.

Yatırımlar halktan kopuk

3. Bölgede yatırım olarak sunulan İlısu Hidroelektrik Santrali (HES), Munzur Çayı üzerindeki barajlar ve Hakkari ile Şırnak illeri içerisinde sudan Berlin Duvarı'na benzeyen, sınırdan geçişleri önlemek için güvenlik amaçlı inşa edilen 11 adet sınır barajları gibi projeler güvenlik eksikliğini politikalarla oluşturulmuş, bölgede yaşayan halkın tamamı tarafından kabul görmemiştir. Bu projeler bölge gelişmesine katkı sunmak bir yana ülke kaynaklarının mühendislik dışı projelerle heba edildiği ciddi sorunları olan projelerdir.

4. Devletin tarım, enerji ve kalkınma politikalarını; insan ve doğayı merkezine alan bir yaklaşımla yeniden düzenlemesi gerekmektedir. Bu kapsamda sadece elektrik üretimi yapılacak barajlarla Hasankeyf'i ve Munzur Vadisi'ni yok edecek yıkım projelerine aktarılan kaynaklar, sula-

Diyarbakır'da düzenlenen Mezopotamya Enerji Forumu'nda bölge kaynakları üzerindeki emperyalist girişimlere dikkat çekildi. Ayrıca Güneydoğu'nun ülke enerjisinin önemli bölümünü üretmesine karşın tüketimde sorunlar yaşadığı vurgulandı.

ma kanallarının acilen tamamlanması için kullanılmalıdır. Bu şekilde tarımsal sulamada kullanılan elektrik tüketimi de azalacak, bu sorunlu HES ve barajlara da ihtiyaç olmayacaktır.

Çiftçinin elektrik isyanı

5. Enerji yatırımları hedefi açısından gerçekleşme oranı yüzde 85 olan Güneydoğu Anadolu Projesi'nin (GAP) sulamadaki gerçekleşme oranı ise sadece yüzde 15'tir. En son AKP hükümeti tarafından, 2008 yılında açıklanan GAP Eylem Planı'nda, 2012 yılına kadar sulama yapılarının çok büyük oranda tamamlanacağı belirtilmiştir. Ancak 2012 yılına çok az bir zamanın kaldığı halde maalesef sulama kanalları hala bitirilememiş, bu konuda siyasi irade ve ekonomik kaynak ortaya çıkmamıştır.

6. GAP'ın tamamlanmaması nedeniyle halkın önemli bir kesimi arazilerini sondaj yöntemiyle kuyulardan

su çekerek sulamaktadır. Büyük bir kördüğümüne dönüşen bu çelişki, sulama zamanlarında sağlıklı ve kesintili enerji aldıkları için üretim kaybı yaşayan çiftçilerimizi her sene isyan etme noktasına getirmektedir. Bu sıkıntıların giderilmesi için yürütülen çabalar maalesef yetersiz kalmış, çiftçinin mağduriyeti giderilememiştir.

7. Bölgemizde sulamadan kaynaklı yaşanan elektrik sıkıntılarının azaltılması için acil yatırım ihtiyacı bulunmaktadır. Çiftçinin kuracağı tesislerde mühendislik hizmeti olarak tekniğe uygun tesisler kurması sağlanmalıdır. Dağıtım hatlarını yenilemek üzere ciddi bir yatırım seferberliği başlatılmalı, aynı zamanda tüketiciden dağıtım sistemine yansıtacak hasarları önlemesi için dağıtım sistemlerinde tedbirler alınmalıdır. Türkiye Elektrik İletim AŞ'nin (TEİAŞ) de iletim kapasite sıkıntısını ortadan kaldıracak yatırımları yapması gerekmektedir. ■

